

Bernat Puigtobella, NÚVOL, 26 de novembre del 2016

ZAFONISME

El presagi que s'anunciava dimecres al rànquing d'*El Periódico* s'ha confirmat aquest dissabte al suplement Cultural|s de *La Vanguardia*. Els tres llibres de ficció més venuts ara mateix en català són obres traduïdes del castellà. **Ruiz Zafón, Idefonso Falcones i Dolores Redondo** han pensat i escrit unes obres en una llengua que tots els catalanoparlants entenen, però que prefereixen llegir en català. La dada és un símptoma inequívoc que hem entrat en una fase de colonització mental irreversible.

Ja no escric aquest article per lamentar-me'n, ni per negar la catalanitat de Ruiz Zafón o Falcones, Déu me'n guard, aquest debat ja està superat. No voldria semblar un cínic, ni tampoc un ploramiques. Constatem només que és més fàcil vendre una literatura popular als lectors catalans des de l'aplanadora del mercat castellà, amb uns mecanismes de promoció industrials, que no construir una popularitat genuïna des del català mateix. No negaré que hi ha una cultura popular en català, però és purament televisiva o radiofònica, i en afortunades ocasions també, musical o teatral. En el camp literari, els editors que la podrien generar han preferit enfilar-se a l'onada del mercat castellà i traduir. I els petits editors, que cultiven l'hort amb esforç i dignitat, no tenen prou múscul o sort o astúcia per generar un fenomen de grans vendes.

A tots aquells que atribueixen aquesta devastació al monopoli dels grans grups editorials, els diré que tenen una mica de raó, però que la marginalitat de la literatura catalana no es pot explicar només amb aquest raonament. A banda dels editors que faran l'agost aquest Nadal, també en tenen la culpa tots aquells que han seguit la inèrcia del mercat: periodistes, llibreters, i sobretot, el client final, el lector... tots som còmplices d'aquesta situació tan surrealista.

Dijous vaig assistir a la presentació de *Nens de llet*, de **Damià Bardera**, a La Impossible, una de les llibreries que més està fent per defensar i promoure els autors que escriuen en català. La llibreria és llarga i estreta, i a mida que t'hi endinses tens la sensació d'entrar en una cova de llibres. Dijous passat, a les catacumbes de La Impossible, Damià Bardera va aprofitar l'avinentsa per anunciar que, després de publicar més de mitja dotzena de llibres a El Cep i la Nansa, ha decidit deixar de publicar. No plega pas d'escriure, ha matisat, però sí de publicar, que ara per ara s'ha convertit en un acte fútil. Els que coneixem en Bardera, un autor d'una ambició insubornable, sabem que no és una declaració retòrica per generar adhesió. Tal com està el pati, l'opció de Bardera és la més sensata ara mateix.

Ens hauriem de preguntar com afectarà tot això en la professionalització de l'escriptor català, avui tan improbable com sempre, o si més no en els avançaments de drets d'autor que cobrarà d'ara endavant. La literatura catalana està més viva que mai, però està sent fagocitada o potser hauríem de dir *zafonitzada* per un ecosistema editorial que només concep la comercialitat des de la bilingüïtzació dels productes editorials. Tants anys de normalització lingüística, tants anys de suport genèric al llibre, tants anys de premis literaris i Jocs Florals, per acabar rendint-nos a la lògica del mercat.

En català, això sí.